

Nakłucie opłucnej

Jama opłucnej to zamknięta przestrzeń wewnątrz klatki piersiowej utworzona przez cienką błonę – opłucną, która wyściela narządy klatki piersiowej oraz płuca (opłucna płucna i opłucna ścienna). Wewnątrz jamy opłucnej panuje ujemne ciśnienie, dzięki temu możliwe jest oddychanie – płuca wypełniając się powietrzem wypełniają jamę opłucnej, w której panuje ciśnienie niższe niż ciśnienie wdychanego powietrza. Wszelkie nieprawidłowości, szczególnie kiedy wewnątrz pojawi się płyn lub powietrze, powodują zmiany ciśnienia i utrudniają prawidłowe oddychanie. Fizjologicznie wewnątrz jamy opłucnej znajduje się niewielka ilość płynu surowiczego, który ma za zadanie zmniejszać tarcie podczas oddychania.

Co to jest ?

Jest to zabieg polegający na wprowadzeniu igły do jamy opłucnowej celem odbarczenia z zalegającego tam płynu lub pobrania płynu do badania histopatologicznego lub mikrobiologicznego. Celem zabiegu może być również założenie stałego drenażu jamy opłucnej poprzez wprowadzenie drenu i połączenie z zestawem ssącym dla usuwania gromadzącego się w wyniku procesu chorobowego powietrza lub płynu w jamie.

Czemu służy zabieg?

Zabieg może mieć cel leczniczy (odbarczenie) lub diagnostyczny (pobranie materiału do badania) lub oba jednocześnie.

Wskazania do wykonania zabiegu

- stwierdzenie płynu w jamie opłucnowej w ilości utrudniającej prawidłowe oddychanie
- antybiotykoterapia celowana
- diagnostyka histopatologiczna, mikrobiologiczna, biochemiczna
- odbarczenie odmy

Badania poprzedzające.

- RTG płuc
- ocena wskaźników krzepnięcia krwi
- badanie przedmiotowe i podmiotowe

Ile trwa zabieg ?

W zależności od celu zabieg może trwać kilkanaście minut (pobranie materiału) do kilku – kilkunastu godzin - odbarczenie z drenażem jamy opłucnowej.

Niekiedy drenaż może być połączony z podawaniem leków bezpośrednio do jamy opłucnej.

Jak przygotować pacjenta ?

- przygotować pacjenta emocjonalnie (wyjaśnić celowość zabiegu, omówić sposób wykonania i zachowania po zabiegu, poinformować o powikłaniach)
- uzyskać pisemną zgodę na zabieg
- w dniu badania pacjent pozostaje na czczo (fakultatywnie)
- ocena stanu skóry w miejscu planowanego nakłucia

Opis badania

Jeżeli stan pacjenta pozwala – pacjent w pozycji siedzącej (okrakiem na krześle). Kończyna po stronie nakłucia uniesiona i ułożona na karku. Miejsce wprowadzenia igły znieczulone miejscowo. W przypadku braku możliwości pozycji siedzącej zabieg może być wykonany w łóżku chorego, ze zwiększona asystą pielęgniarki lub opiekuna medycznego. Zabieg w warunkach aseptycznych. Podczas wprowadzania igły pacjent wykonuje polecenia lekarza. Po identyfikacji jamy opłucnowej lekarz ocenia wypływ płynu i zależnie od celu zabiegu: pobiera płyn do badań na określone podłoże (mikrobiologia) lub do pojemnika ze środkiem zabezpieczającym, np. heparyna (histopatologia). Kiedy celem zabiegu jest odbarczenie z zalegającego płynu, celowe może okazać się ufixowanie drenu odprowadzającego z kranikiem lub cewnika jednokanałowego przy planowanym

długotrwałym procesie (np. powolne usuwanie płynu narastającego w wyniku stanu chorobowego) lub jednocześnie podawanie leków, np. antybiotyków.

W przypadku jednorazowego nakłucia i pobrania materiału lub odbarczenia lekarz usuwa igłę, zakłada jałowy, szczelny opatrunek. Pacjent w pozycji półsiedzącej powinien przez kilka godzin odpoczywać, bez nadmiernego wysiłku oddechowego. Obserwacja pod kątem narastania duszności, czynności serca, SpO2 oraz ogólnego samopoczucia. W sytuacji pozostawienia założonego drenażu – chory powinien być poinformowany szczegółowo o planowanej terapii i o tym jak się zachowywać. Powinien unikać nadmiernego wysiłku, jednak zmiana pozycji ciała jest niejednokrotnie zalecana dla lepszej penetracji leku lub usuwania gromadzącego się płynu. Istotna jest ilość usuniętego jednorazowo płynu – nie powinien być usuwany gwałtownie, w krótkim czasie ponieważ może wpływać to na pogorszenie stanu pacjenta. W przypadku odbarczenia odmy pacjent może pozostać na dłuższy czas z założonym drenażem ssącym.

Jak zachowywać się po zabiegu ?

- jeżeli nakłucie było jednorazowe, istotne jest zabezpieczenie miejsca wkłucia,
- spokojne ułożenie w łóżku w pozycji półsiedzącej, bez nadmiernego wysiłku oddechowego
- kontrola stanu pacjenta, szczególnie po usunięciu większej ilości płynu
- obserwacja miejsca po nakłuciu
- pomiar parametrów życiowych

Powikłania, które mogą wystąpić po zabiegu:

- trudności w oddychaniu
- uszkodzenie opłucnej
- krwawienie do opłucnej
- nasilony ból po nakłuciu
- powikłania infekcyjne
- odma opłucnej w wyniku dostania się powietrza do jamy opłucnej – leczy się ją zachowawczo (powietrze wchłania się powoli przez kilka lub kilkanaście dni) albo konieczny jest drenaż opłucnej (wprowadzenie do opłucnej rurki grubości małego palca na kilka dni)
- krwawienie z miejsca wkłucia
- uszkodzenie nerwu międzyżebrowego (rzadko)

Ryzyko powikłań w trakcie zabiegu:

- problemy z nakłuciem właściwego miejsca i pobraniem materiału – możliwe szczególnie u osób otyłych lub niewspółpracujących, poruszających się podczas badania
- ból
- krwawienie,
- krwawienie zagrażające zdrowiu i życiu
- zakażenie

Postępowanie zmniejszające ryzyko powikłań stosowane w RCN:

- przygotowanie pacjenta poprzez edukację i **uzyskanie zgody na zabieg**
- **dokument potwierdzający grupę krwi pacjenta** lub wykonanie badania
- wykonanie badania przez doświadczonego lekarza lub pod bezpośrednim nadzorem doświadczonego lekarza
- zabieg wykonany w warunkach **aseptycznych**
- monitorowanie stanu pacjenta w trakcie i po zabiegu

ŚWIADOMA ZGODA NA ZABIEG – NAKŁUCIE JAMY OPŁUCNEJ Z ZAŁOŻENIEM LUB BEZ DRENAŻU

Rodzaj zgody¹: własna (w swoim imieniu); zastępcza(jako przedstawiciel ustawowy, rodzic, opiekun faktyczny) ; równoległa (dla dziecka powyżej 16 lat, dla osoby ubezwłasnowolnionej)

Imię i nazwisko pacjenta²..... Pesel.....

Niniejszym, ja Pesel
po zapoznaniu się z opisem badania zamieszczonym w tym dokumencie oraz po rozmowie z lekarzem, podczas której uzyskałem wyjaśnienia na zadane pytania...
wyrażam / nie wyrażam zgody¹ **na nakłucie opłucnej.**

data;.....

Podpis czytelny.....

¹ Niepotrzebne skreślić

² Skreślić w przypadku zgody własnej.